Ob podelitvi nazivov zaslužni profesor na Univerzi v Ljubljani

Ada Polajnar-Pavčnik

Naša Alma Mater Labacensis, največja in najstarejša slovenska univerza, je na svetovnih lestvicah (Šanghajski, Timesovi in Webometrics) uvrščena med 500 najboljših univerz. Njena prizadevanja gredo v smeri rasti in v svoji Strategiji 2012 – 2020 je v skladu s Strategijo Evropa 2020 (Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast) poudarila odličnost in ustvarjalnost ter kot vizijo zapisala, da bo prepoznavna, mednarodno odprta in odlična raziskovalna univerza, ki ustvarjalno prispeva h kakovosti življenja. Za dosego tega cilja morajo biti seveda izpolnjeni določeni pogoji. Potreben je ustrezen zakonski okvir za delovanje univerze kot avtonomne institucije, potrebna je ustrezna ureditev financiranja in potreben je ustrezen personalen substrat.

V postopku sprejemanja je nov Zakon o visokem šolstvu, proti kateremu veliko nezadovoljstvo izražajo predvsem študenti. Zakon skuša med drugim namreč skrajšati študij, ki danes traja predolgo. Razlog za to je tudi velika nezaposlenost diplomantov, pojav, s katerim se srečuje vsa Evropa in so ga evropske institucije že pričele reševati. Problem financiranja visokega šolstva, ki je zaradi krize močno okrnjeno, se prav tako ureja z novim zakonom. Pri tem predlog zakona nekoliko omejuje dodeljevanje koncesij in s tem sporno financiranje zasebnih univerz oziroma fakultet za tiste programe, ki jih izvajajo javne institucije. Univerza sodeluje pri nastajanju zakonodaje o visokem šolstvu, njena vloga pa je najmočnejša pri urejanju kadrovske problematike. Skozi habilitacijske postopke skuša zagotavljati odličnost svojih delavcev, ki morajo dosegati zlasti ustrezne objave v tujini, da se lahko uresničujejo na raziskovalnem področju. Soglašam s pomislekom prof. Barice Marentič Požarnik (Barica Marentič Požarnik : Usodni pedagoški virusi, Delo 9. 11. 1013, str. 5), da je pedagoška funkcija profesorjev, ki pa je prav tako pomembna, zaradi tega v ozadju, saj ji je v merilih dana mnogo manjša teža.

Univerza si prizadeva pridobiti najboljše strokovnjake, ki bodo na njej raziskovali in s svojim delom doma in v tujini prispevali k njenemu ugledu. Dobre univerze ni brez dobrih znanstvenikov, ki čutijo pripadnost svoji ustanovi. »Potujoči profesorji«, ki

hodijo samo občasno predavat, so lahko kadrovska rešitev le kot osvežitev ali v obliki gostujočega profesorja, ne morejo pa biti trajna rešitev. Prav pripadnost ustanovi, delo na njej ter njegovi rezultati so tisto, kar ustvarja odličnost - ne samo posameznika, ampak institucije kot celote.

Poudarim naj še, da bo delo lahko uspešno le, če obstajajo zanj ustrezni pogoji. Znanstvena ustanova ne more opravljati svojega poslanstva, če nima ustreznih »osnovnih sredstev«, to je ustreznih laboratorijev, knjižnic in podobno. Prav tako pa je potrebno tudi ustrezno ustvarjalno vzdušje. K temu nikakor ne prispeva stalno spreminjanje pravil in pogojev. Za svoje področje, to je za pravno stroko, lahko zagotovim, da bolonjska reforma ni prinesla nobene koristi. Že zgodovinska izkušnja nam je namreč povedala, da stopenjski študij ni primeren za pravnike in je bil ukinjen. Tako kot je zdravnik lahko samo tisti, ki uspešno zaključi celoten študij, tudi pravnika ne moremo razdeliti na nižjega in višjega. Pravna fakulteta v Ljubljani se je zato odločila za formulo 4 + 1 in si prizadeva doseči 5- letni enovit študij, saj je 5- letni študij tudi pogoj za pristop k pravniškem državnem izpitu. Bolonjska reforma ima seveda tudi pozitivne plati, vendar jih je zaradi finančnih problemov pogosto težko realizirati. Posodabljanje programov pa je že brez Bologne naloga vsakega nosilca predmeta. Tudi v tujini so od Bologne že marsikje odstopili.

In ne nazadnje so tu še študenti. Fakultete si prizadevajo pridobiti najboljše dijake. Tudi tu izhajam s svojega področja, ko ugotavljam, da so najboljši študenti tisti, ki imajo široko klasično humanistično izobrazbo in so sposobni logičnega mišljenja. Takšni se hitro naučijo tudi pravno razmišljati. Naši študenti se udeležujejo tekmovanj na mednarodni ravni (mute courts), praviloma dosegajo odlične rezultate in s tem prispevajo k ugledu univerze.

Moja kolegica in prijateljica prof. dr. Dragica Wedam Lukić je ob lanski podelitvi nazivov zaslužni profesor dejala, da profesorski poklic ni služba, ampak je način življenja. To pomeni, da se je treba delu bolj ali manj podrediti. Ker je to delo res način življenja, se z upokojitvijo ne konča. Delo, ki je prispevalo k odličnosti institucije, v kateri ste bili zaposleni in vaša zvestoba do nje, je razlog za to, da vas je institucija predlagala v naziv zaslužnega profesorja. Pridobitev naziva *emerita/ emeritus* nas legitimira, da svoje izkušnje in znanje lahko še naprej prenašamo na

mlade in še vedno smo lahko aktivni tudi na raziskovalnem področju. Po 40 in več letih načina življenja ne moremo spreminjati in če smo v aktivnem obdobju delovali v prijetnem vzdušju, bomo v omejenem obsegu lahko sodelovali še naprej.

Univerzi naj zato zakličem *vivat, crescat et floreat*, kot profesorica pa naj opozorim še na to: *Summum in vita solamen est studium sapientiae* (Največja tolažba v življenju je, da se učiš modrosti).

Slavnostni nagovor na podelitvi nazivov zaslužni profesor na Univerzi v Ljubljani (6. december 2013)